

Europejska odpowiedź na problem nielegalnego drewna

Maria Natalia del Riego i Magdalena Noszczyk
Kraków, maj 2012

Wiele pytań...

Co się dzieje w świecie? Jak poważny jest problem legalności drewna? Co to jest FLEGT? Dlaczego Unia Europejska powinna się zająć tym problemem? Czy UE ma jakąś strategię? Co to jest VPA? Skąd się bierze nielegalne drewno? Jak UE zamierza monitorować przepływ drewna? Czy zaplanowane działania są wystarczające?

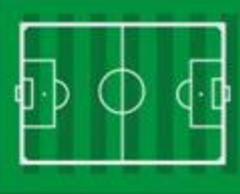
1 minuta = 36 boisk do piłki nożnej

Polna Zielona Sieć

Co minutę świat traci ok. 25 ha lasu, co odpowiada powierzchni 36 boisk do piłki nożnej!

1 minuta =

 - **x 36**

Kupuj odpowiedzialnie drewno i papier
ekonsument.pl/lasy

Problem nielegalnego pozyskiwania drewna

Co 2 sekundy ktoś w świecie wycina drzewa zajmujące powierzchnię boiska do piłki nożnej.

Bank Światowy szacuje, że nielegalne pozyskiwanie drewna kosztuje kraje produkujące między **10-15 mld \$ rocznie** w postaci utraconych przychodów, co stanowi **ponad 1/10** całkowitego globalnego handlu drewnem na świecie, szacowanego na ponad **150 mld \$ rocznie**.

- Wycinka chronionych gatunków
- Wycinka na chronionych obszarach
- Wycinka powyżej wyznaczonego przez lokalne prawo ilości drzew (w Lasach Państwowych: etaty cięć, ustalane raz na 10 lat)
- Brak pozwolenia na wycinkę lub zafalszowane pozwolenia
- Zakup drewna od lokalnych społeczności, które zostało pozyskane w sposób nielegalny
- Szmuglowanie drewna

Skutki nielegalnego pozyskiwania drewna

- Oczywista strata finansowa dla krajów, których drewno jest podstawowym towarem eksportowym.
- Wpływ na środowisko - zwiększenie emisji dwutlenku węgla, erozja i osunięcia ziemi, niszczenie bioróżnorodności.
- Społeczne konsekwencje ponioszą najubożsi, dla których zasoby leśne są niezbędne do życia, a z których są grabieni.

GREENPEACE

Kilka faktów...

- WWF zidentyfikowano 238 różnych ekoregionów świata, które reprezentują najważniejsze siedliska i są mekką bioróżnorodności. Szacuje się, że aż **do 65%** tych regionach jest zagrożonych z powodu nielegalnego wycięcia.
- IPCC szacuje, że **20% emisji CO₂** na całym świecie generowane jest w wyniku zmiany wykorzystania gruntów, wylesiania i degradacji lasów. Jest to więcej niż w całym sektorze globalnego transportu.
- Ostatnie badania Banku Światowego stwierdziły, iż nielegalne wycinki popełnione w Meksyku, Brazylii, na Filipinach i Indonezji miały **mniej niż 0,082%** szans na karę.

Zostało to otwarcie przyznane, że UE jest **głównym odbiorcą produktów z drewna** z regionów o poważnych problemach z przestrzeganiem prawa i niewłaściwego zarządzania w sektorze leśnictwa, stwarzając potencjalne **rynki dla nielegalnego drewna**.

Europejski popyt był postrzegany jako istotny **napęd nielegalnej wycinki** drzew. W rezultacie, Komisja Europejska zaproponowała podejście, które stara się kontrolować potencjalnie nielegalne rynki drewna w UE.

„Równe zasady dla wszystkich oznacza, że konkurencja koncentruje się na jakości, usługach i sprawiedliwych cenach, a nie na niskich cenach tworzonych przez nielegalne drewno wprowadzane do łańcucha dostaw”.

(John White, Dyrektor Generalny Federacji UK Timber Trade)

Plan Działań Unii Europejskiej na rzecz Przestrzegania Prawa Leśnego, Zarządzania i Handlu (Forest Law Enforcement, good Governance and Trade - FLEGT) został opublikowany przez Komisję Europejską w maju 2003 roku. Ocenia ogromne koszty nielegalnego wycięcia i prezentuje początek długiego procesu, w którym UE ma na celu rozwiązanie problemu nielegalnego pozyskiwania drewna i handlu nim.

Dla kogo ta strategia?

Afryka Środkowa, Rosja, Ameryka Środkowa i Południowa oraz Azja Południowa. Obszary te odpowiadają za prawie **60% lasów** na świecie i mają wielkie znaczenie w produkcji drewna i wyrobów, oraz dla eksportu do UE.

Znaczenie FLEGT

FLEGT ma szczególne znaczenie dla publicznych reform zarządzania i wzmocnienia potencjału importowania drewna z legalnych źródeł. FLEGT zawiera pomysły na działania w obszarach zamówień publicznych i dla sektora prywatnego.

Plan działania skupia się na kwestii legalności, ale szerszym celem UE jest przede wszystkim promowanie zrównoważonej gospodarki leśnej.

Centralnym elementem unijnej strategii walki z nielegalnym wyrębem są umowy handlowe z krajów eksportujących drewno, znanych jako VPA.

Strategia UE

Centralnym elementem unijnej strategii walki z nielegalnym wyrębem drewna są **Dobrowolne Porozumienia Partnerstwa (VPA)** na rzecz zapewnienia legalnego handlu drewnem i wspierania dobrego zarządzania zasobami leśnymi w krajach partnerskich.

VPA

Unia Europejska rozpoczęła podpisywanie tzw. dwustronnych dobrowolnych umów o partnerstwie (VPA) FLEGT z krajami eksportującymi wyroby z drewna do Unii.

Taka umowa jest dobrowolna, prawnie wiążąca dla obu stron, które zobowiązały się do handlu tylko legalnym drewnem.

W ramach takiego porozumienia, kraje produkujące tworzą i rozwijają systemy sprawdzające legalność eksportu drewna do UE, podczas gdy Komisja Europejska i państwa członkowskie UE udziela pomocy dla wdrażania takich systemów.

- **Przygotowanie** – kraje badają możliwe modele i oceniają czy odpowiadają one potrzebom w ich sektorze leśnym
- **Negocjacje** – partnerzy zgadzają się na wybrany system, który zostanie wprowadzony w celu zapewnienia w największym stopniu legalności drewna.
- **Rozwój systemów** – strony zobowiązują się do rozwijania systemów wzmacniających ich wiarygodność.
- **Wdrażanie** – gdy systemy zostaną ocenione jako funkcjonalne, kraj może eksportować do UE drewno jedynie licencjonowane FLEGT. Jeśli drewno nie będzie licencjonowane, nie uzyska pozwolenia na wwóz na teren UE.

© Daniel Beltrá / Greenpeace

Greenpeace

GREENPEACE

Beltrá / Greenpeace

© Daniel Beltrá / Greenpeace

GREENPEACE

Kto podpisał VPA?

- Kraje, które ratyfikowały VPA:
  - Ghana: 19.03.2010
- Kraje, które podpisały VPA:
  - Kamerun: 6.10.2010
  - Liberia: 26.07.2011
  - Republika Środkowoafrykańska: 28.11.2011
- Kraje, które zakończyły rozwój systemów:
  - Indonezja: 4.05.2011
- Kraje, które zainicjowały negocjacje:
  - Gabon: wrzesień 2010
  - Malezja: styczeń 2007
  - Demokratyczna Republika Konga: październik 2010
  - Wietnam: listopad 2010

Wątpliwości?

- Unia Europejska nie proponuje jasnych wytycznych, terminów ani progów dla przygotowywanych systemów.
- Unia nie identyfikuje realnych przyczyn nielegalnego pozyskiwania drewna.
- FLEGT i obecne dokumenty dot. zamówień publicznych nie są spójne.

Kwestie zgodności z WTO

Inicjatywa w postaci FLEGT i VPA może podnieść kwestie zgodności z WTO. W ramach zasad międzynarodowego handlu WTO wymaga, aby kryteria wyboru dostawców/eksporterów były **niedyskryminujące** i by te same zasady były stosowane **niezależnie od miejsca pochodzenia produktu/surowca**.

- Zwiększanie zapotrzebowania na certyfikowane drewno,
- Ogromny potencjał do zwiększenia zysków z inwestycji w certyfikację,
- Redukcja nieuczciwej konkurencji pozyskującej drewno w sposób nielegalny,
- Wzmocnienie wysiłków środowiskowych organizacji pozarządowych na rzecz promocji certyfikowanych produktów poprzez rozwój polityki zielonych zamówień publicznych (wzorowanej na zasadach WTO).

Wady VPA

- Niestabilne polityki na szczeblu krajowym mogą być barierą dla handlu,
- Głównymi beneficjentami mogą okazać się właściciele lasów z bogatych krajów Północy,
- Skupienie uwagi na zielonych zamówieniach publicznych i sektorze prywatnym zamiast na zrównoważonym rozwoju krajów Południa,
- Niestabilne, niejasne wytyczne dot. zasad rozwijania systemów przez kraje Południa.
- „Zielone wymagania” dotyczące drewna nie są spójne z wymaganiami zielonych zamówień publicznych w ogóle.

Kraje non-VPA - wyzwania

VPA nie mogą objąć wszystkich krajów z których sprowadzamy drewno, a kraje partnerskie są coraz bardziej zaniepokojone nieuczciwą konkurencją, która nadal może handlować drewnem nieznanego pochodzenia.

Co w takim wypadku?

Kraje non-VPA - wyzwania

Komisja przedstawiła wniosek w 2008 r. dotyczący zmiany zachowań biznesowych i zahamowania masowej konsumpcji produktów leśnych.

Rozporządzenie w sprawie nielegalnego drewna uzgodnione pomiędzy Parlamentem Europejskim a Radą uniemożliwi UE działanie jako rynku nielegalnie pozyskanego drewna, gdyż będzie to wymagało unijnych podmiotów – „organizacji monitorujących”, które będą prowadzić zarządzanie ryzykiem minimalizujące ryzyko wprowadzenia na rynek nielegalnego drewna.

Rozporządzenie zaproponowane przez Komisję w październiku 2008 r. zostało przyjęte przez Parlament Europejski i Radę w październiku 2010 roku, jako nadrzędny środek zakazujący umieszczania nielegalnego drewna na rynku wewnętrznym UE.

Nowa strategia UE:

Rozporządzenie w sprawie nielegalnego drewna

Ten dokument sprawi, że umieszczenie nielegalnego drewna stanie się przestępstwem i wymaga, by przedsiębiorstwa posiadały systemy zarządzania ryzykiem, by skutecznie wykluczać nielegalne drewno z łańcucha dostaw.

Dokument ten wchodzi w życie z dniem 3 marca 2013 r.

Rozporządzenie przeciwdziała handlowi nielegalnie pozyskanym drewnem i produktami z takiego drewna, ustanawiając trzy kluczowe obowiązki:

- 1) rozporządzenie zabrania wprowadzania do obrotu nielegalnie pozyskanego drewna i produktów pochodzących z takiego drewna,
- 2) podmioty handlowe w UE, które po raz pierwszy wprowadzają produkty z drewna do obrotu w UE, postępować z „należyta starannością”,
- 3) prowadzenie ewidencji dostawców i klientów.

Trzy główne elementy „systemu zasad należytej staranności”:

- **Informacje** – podmiot musi mieć dostęp do informacji opisujących drewno i produkty z drewna, kraj pozyskania, ilość, dane dotyczące dostawcy oraz informacje potwierdzające zgodność z ustawodawstwem krajowym.
- **Ocena ryzyka** – podmiot powinien oceniać ryzyko pojawienia się nielegalnie pozyskanego drewna w swoim łańcuchu dostaw, bazując na wskazanych powyżej informacjach oraz uwzględniając kryteria określone w rozporządzeniu.
- **Ograniczanie ryzyka** – w przypadku gdy ocena wykaże, że istnieje ryzyko pojawienia się nielegalnie pozyskanego drewna w łańcuchu dostaw, ryzyko to może być ograniczone przez wymaganie od dostawcy dodatkowych informacji i weryfikacji.

Dziękuję za uwagę!

Magdalena Noszczyk
magda@zielonasiec.pl

